

Opinnäytetyö (AMK)

Esittävä taide

2018

Jilka Repo

SYMBOLIT LEIJONAMIELI TEOKSESSA

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Esittävä taide / sirkus

Toukokuu 2018 | 23 sivua

Minna Karesluoto

Jilka Repo

SYMBOLIT LEIJONAMIELI - TEOKSESSA

Tämä teos kertoo monitaiteellisesta opinnäytetyöstäni nimeltään Leijonamieli ja siitä, miten siinä on käytetty symboleita apuna tarinan kertomisessa. Avaan sitä, mistä olen ottanut vaikutteita näiden symbolisten elementtien käyttämiseen. Käyn läpi prosessia teoksen luomisesta. Tavoitteenani on antaa lukijalle inspiraatiota siihen, miten symbolisia asioita voi käyttää omassa taiteellisessa työskentelyssä hyväkseen ja miten jokaiselle asialle voi etsiä ja miettiä merkityksiä isommassa kokonaisuudessa. Avaan taiteellisessa työssäni käyttämieni välineiden ja liikkeiden symbolisia merkityksiä. Pohdin symbolien merkitystä esitysanalyysin kautta. Työni kautta oivalsin minkälaisia symbolisia merkityksiä Leijonamielen välineet ja liikekieli sisälsivät. Sirkuksen keinoin voi kuljettaa tarinaa ja erilaisten kulttuurien tutkimisella voi saada lisää merkityksiä erilaisille esittävän taiteen elementeille.

ASIASANAT:

Sirkus, symbolit, esitysanalyysi

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Performing Arts / Circus

May 2018 | 23 pages

Minna Karesluoto

Jilka Repo

THE USE OF SYMBOLS IN LEIJONAMIELI PRODUCTION

In this thesis, I analyze my artistic work "Leijonamieli" and how I have used symbols in the storytelling. I will tell where I have acquired the influence to use these symbolic elements. I will also explain the artistic process of this project. This might work as an inspiration for the reader on how to use symbols in artwork and how you can find stronger meanings for everything. I study the symbolic value in the movements and the equipment used in my artistic thesis. This research has made me realize, how by the means of circus, one can tell a story and how by studying other cultures, one can find more interpretations to all sorts of artistic elements.

KEYWORDS:

Circus, symbols, Analyzing Performing Arts

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	4
2 LEIJONAMIELI-TEOKSEN SYNTY JA RAKENNE	5
2.1 Leijonamieli-teoksen suunnittelu ja harjoittelu	5
2.2 Leijonamieli-teoksen pääkohtaukset	7
3 LYHYT KATSAUS SYMBOLIEN HISTORIAAN	10
3.1 Symbolit Euroopassa	10
4 LEIJONAMIELI-TEOKSEN ELEMENTIT	11
4.1 Cyr-rengas	11
4.2 Kiinalainen tolppa	12
4.3 Valomaalaus	12
5 LEIJONA- JA VANNETANSSIN MERKITYKSET	14
5.1 Leijonatanssi	14
5.2 Intiaanien vannetanssi	15
6 LOPPUPOHDINTA	18
7 LÄHTEET	19

1 JOHDANTO

Kirjallinen opinnäytetyöni kertoo taiteellisesta opinnäytetyöstäni: Leijonamieliesityksestä. Avaan Leijonamieli-teoksen symbolisia lähtökohtia ja mistä olen yhdessä työryhmäni kanssa ammentanut ideoita teoksen luomiseen. Kuvaan mitä eri välineet merkitsevät valmiissa teoksessa. Kirjoitan ensin teoksen synnystä ja lähtökohdista, jonka jälkeen kuvailen valmiin tuotoksen rakennetta, kohtauksia ja tärkeimpiä tarinaa eteenpäin kuljettavia elementtejä.

Esittävässä taiteessa käytetään paljon symboleja, jotka ovat vahvasti sidottuja kulttuuriin ja uskontoihin. Halusin tuoda Leijonamieli-teoksessa omia vahvuuksiani ja monipuolisuuttani esille. Olen aina halunnut toimia ryhmässä ja täten halusinkin luoda työryhmän tekemään teosta kanssani. Leijonamielessä harjoittelin hallitsemaan isoa kokonaista esitystä sen suunnittelusta tuotokseen asti. Lisäksi pääsin kokeilemaan asioita, joita en ollut aiemmin tehnyt koulutuksen aikana. Tämä mahdollisti suuren leikkikentän, jossa pääsin villisti ja pelottomasti kokeilemaan ja yhdistämään eri taiteen osa-alueita, sekä kiehtovia kulttuureja keskenään.

Tässä tutkielmassani etsin tarkoituksia Leijonamielessä käyttämilleni sirkusvälineille, liikeilmaisulle ja visuaalisille elementeille. Kuvaan myös taustaani graafikkona ja leijonatanssijana sekä kiinnostustani yleisesti kaikkeen kulttuuriin. Leijonamieli -teos kumpuaa omasta kokemushistoriastani. Jo nuorena fiilistelin pieniä kauniita asioita. Äitini on kertonut minulle, että pystyin lapsena jäämään kiven päälle istumaan pitkiksi ajoiksi, hiljaa katsellen ympärilläni. Kun hän kysyi minulta: ”Onko kaikki hyvin?” vastasin hänen mukaansa yleensä että on, ja lähdin leikkimään kavereiden kanssa. Ala-asteella kun sain ensimmäisen historiankirjan käteeni, ihastuin kaikkiin niihin kuviin ja maalauksiin, joita kirja oli pullollaan ja piirsin lähes kaikista niistä kuvista lyijykynäjäljennökset. Ihailin pieniä yksityiskohtia. Mietin mitä kuvassa tapahtui, kehitin tarinoita kuvien ympärille. Taide ja kulttuurit kiinnostivat minua. Historia olikin minun lempiaineitani koulussa. Ylä-asteella innostuin intiaaneista ja heidän historiastaan. Teinkin monet historian tutkielmat heistä. Taidehistoria oli metalliartesaanikoulutuksessa suosikkejani. Kun innostuin Kung-fusta, mukaan alkoi tulla myös leijonatanssi ja koko buddhalainen kuvasto. Tein kuva-artesaanikoulutuksen päättötyönäni ison maalauksen, jossa symbolit olivat vahvana osana teosta ja kirjallisena työnäni Buddhalaiseen symboliikan ja taiteeseen perustuvan

tutkielman. Mukana minun elämässä on myös ollut capoeira ja siihen liittyvät perinnetanssit.

2 LEIJONAMIELI-TEOKSEN SYNTY JA RAKENNE

Leijonamieli- teos oli taiteellinen opinnäytetyöni ja se esitettiin Köysiteatterissa osana Grande Finale – sirkuksen opinnäytetyöfestivaalia toukokuussa 2017. Tein teoksen yhdessä sirkuksen opiskelija Juuso Saarisen kanssa. Työryhmään kuuluivat: kuvataiteilija Olli Kiviluoto, muusikko Lotta Karppi ja sirkusopiskelijat Hannu Pham, Sanna Leinonen ja Henna Pötsönen. Kasvomaalaukset toteutti ja suunnitteli Pinja Junninen. Lisäksi saimme apua teoksen luomiseen ja toteuttamiseen niin ohjaavilta opettajilta kuin muiltakin sirkusopiskelijoilta. Opinnäytetyössä käytettiin eri taiteen keinoja ja sitä toteuttivat useat eri taiteen lajien osaajat. Teos oli eräänlainen syntymäkertomus ja kasvutarina symbolein ja vertauskuvin kerrottuna. Isoimpana teemana oli itsensä kohtaaminen ja omien tunteiden sekä pelkojen käsittely. Teos sisälsi valomaalausta, sirkusta ja musiikkia. Musiikin oli säveltänyt Juuso Saarinen yhdessä teoksessa mukana olleen muusikon Lotta Karpin kanssa.

2.1 Leijonamieli-teoksen suunnittelu ja harjoittelu

Suunnitteluvaiheessa Juuso Saarinen ja minä tiesimme tarkkaan mitä olimme tekemässä. Olimme tekemässä esitystä, johon halusimme pistää villeimmätkin ideamme. Olimme voineet tehdä sooloteokset, mutta tiesin, että minusta ei ole tulossa sirkusartistia varieteehen. Halusimme päästä leikkimään ideoillamme. Juuso Saarisen kanssa meillä oli yhteinen ajatus visuaalisesta teoksesta ja molemmat olimme miettineet, miten kuvataiteita voisi yhdistää sirkukseen. Saarisen musikaalisuus ja kokeellinen ote, joihin olin päässyt tutustumaan jo hänen sooloteoksessaan, jossa oli uv-jääpala kontakti-jongleerausta, olivat tehneet minuun vaikutuksen ja yhdistimme niitä myös tähän yhteiseen teokseen. Oma graafista taustaani halusin päästä toteuttamaan valomaalausidean kautta. Halusimme niin sanotusti ottaa riskin turvallisessa ympäristössä. Koimme, että olemme hyvä pari ja että osaamisemme täydensivät hyvin toisiamme. Minusta oli myös mukavaa päästä tekemään Leijonamieli-teosta yhteistyössä isomman työryhmän kanssa. Sirkusopetustyössä on hyvä pystyä ideoimaan teoksia

isomman ryhmän kanssa. Halusimme tuoda esiin mitä haluamme tehdä tulevaisuudessa: Leijona-tanssia, omia sirkuksen päälajeja (Cyr-rengas, akrobatia, kiinalainen tolppa) ja teoksia, joissa yhdistyvät useat taiteen lajit.

Ensimmäiseksi mietimme elementit, joita halusimme teoksessa käyttää ja teimme ideointityötä. Päädyimme ottamaan mukaan trampoliinin, kiinalaisen tolpan, Cyr-renkaan, vanteet, leijonatanssin, valomaalauksen ja UV-jääpalatanssin. Aloimme kehittää esityksen juonta ja poimimaan työryhmää kasaan. Kirjoitimme teokselle oman dramaturgian. Kun olimme saaneet käsikirjoituksen aikaan, jaoimme teoksen erillisiin kohtauksiin. Valitsimme jokaiselle kohtaukselle oman tavoitteen. Trampoliinikohtaus symboloi syntymää, Cyr-vannekohtaus elämänoppia, jääpalatanssi kuolemaa ja syntymää, Leijonatanssi ja kiinalainen tolppa viimeistä kohtaamista. Nämä olivat pääkohtaukset, mutta näiden lisäksi kohtauksille tuli löytää sidonnat. Tolpan kanto lavalle toi lisähaasteen, emme halunneet tehdä siitä omaa kohtausta vaan halusimme upottaa sen osaksi teosta. Ajatuksessamme oli, että kukin kohtaus toimii myös omana yksittäisenä teoksena, kuten perinteisen sirkuksen kaavan mukaan toimitaan. Meillä oli teemat, joita käsitelimme ja etsimme niitä yhdistävän punaisen langan. Taidenäyttelyissäkin on teoksia, jotka monesti liittyvät toisiinsa. Alkuajatuksena oli myös, että tekisimme lavakuvia, jossa kokonaisuudella oli isompi rooli, kuin yksittäisellä tempulla tai yksityiskohdalla. Teosta voisi ajatella myös elävänä taidenäyttelynä. Näin meillä alkoi pääpiirteittäin, olemaan esitys kasassa.

Sitten alkoi työnjako: Saarinen otti hoitaakseen musiikin, trampoliinikohtauksen ja UVjääpalat. Minulle jäi Cyr-rengas ja vanteet sekä valomaalaus. Yhdessä ohjasimme Leijonatanssin ja kiinalainen tolppa- kohtauksen. Tämän jälkeen aloimme syventyä eri kohtauksiin ja parsimaan kohtauksia yhdeksi kokonaisuudeksi. Harjoituttimme omia kohtauksiamme erillisinä aikoina valmiiksi. Tavoitteena oli saada ne kuntoon ennen Köysiteatteriin siirtymistä. Pidimme teoksen läpimeno-harjoituksen sirkuskoulutuksen harjoitustiloissa ennen siirtymistä Köysiteatteriin. Köysiteatteriin suunnittelimme yhdessä valotilanteet ja kiinnitykset. Työstimme yhdessä Olli Kiviluodon kanssa valomaalaukseen tarvittavat sermit koulumme pajalla, maalasimme ne ja sen jälkeen lakkasimme. Työssämme oli myös paljon kohtausten välineiden ja varusteiden vaihtoja, jotka piti miettiä valmiiksi etukäteen.

Työryhmän iso koko asetti haasteita aikataulujen luomiselle ja esiintyjille sattuneet loukkaantumiset vaikuttivat teoksen edistymiseen. Köysiteatterilla vietetyn harjoitteluviikon jälkeen olimme tyytyväisiä. Saimme tehtyä läpimenon valojen ja

musiikkien kanssa. Meille jäi paljon mietittävää niin puvustuksen kuin maskienkin osalta. Harjoitteluviikon jälkeen mietimme viimeisetkin yksityiskohdat kuntoon ja teos oli valmis esitettäväksi. Toki hiottavaa tuntui jäävän paljon ja treeniaikaa olisi kaivattu enemmänkin. Teos esitettiin viisi kertaa toukokuun lopulla. Olimme tyytyväisiä aikaansaannokseemme.

2.2 Leijonamieli-teoksen pääkohtaukset

Kirjoitan tässä kappaleessa Leijonamieli- teoksen pääkohtaukset kronologisessa järjestyksessä. Kuvaan kohtauksessa käytettyjä sirkusvälineitä ja niiden merkitystä tarinan kuljettamisessa. Lisäksi kerron kunkin kohtauksen liikeilmaisusta ja sen tavoitteista.

Syntymä-kohtaus: Kaikki alkaa punaisella kankaalla verhotusta trampoliinista, josta kuoriutuu tarinamme päähenkilö, joka alkaa hyppiä trampoliinilla. Trampoliini on eräänlainen syntymäpaikka, kohtu. Siinä tehtävä akrobatia on ilmavaa ja kevyttä, ja sen tarkoituksena on kuvata elämän helppoutta ja keveyttä, sekä sinisilmäisyyttä. Leijona saapuu trampoliinin luokse vaanien ja karjaisee. Leijona esittää tässä jotain elämässä vastaantulevaa vaikeata asiaa, ehkä myös sisäistä voimaa. Kohtaus kuvaa teini-ikää, jolloin hormonit alkavat velloa kehoissamme, jolloin alamme ehkä, hahmottamaan maailmaa isompana kokonaisuutena. Tässä maailmassa voi olla epäkohtia joita emme hyväksy, tai asioita joita emme ymmärrä kuitenkaan kunnolla.

Trampoliini- kohtaus oli Juuso Saarisen käsialaa ja se alkoi punaisella kankaalla verhotusta trampoliinista, missä päähenkilö eli Juuso oli verhon alla piilossa. Musiikki alkoi soida ja kangas liikkumaan Juuson pikkuhiljaa kasvattaessa liikettään, kunnes kangas vedettiin Juuson päältä. Sitten Juuso esitti oman trampoliini-soolonsa. Trampoliini –soolo kuvasti syntymää ja elämän helppoutta, jonka voi lapsena tuntea voimakkaasti. Tämän kaiken Leijona katkaisee karjaisullaan. Tällä karjauksella pyrittiin rikkomaan huolettomuus ja saada päähenkilö kohtaamaan uusi vaikea asia, joka on hyvä käsitellä ja oppia ymmärtämään. Ainakin minun elämässäni näitä kohtaamisia tulee koko ajan lisää. Niitä pyrkii käsittelemään ja ymmärtämään edes jollain tasolla. Vaikeimpia ovat asiat, joita on kohdannut nuoruudessa ja varsinkin jos ne ovat todella henkilökohtaisia.

Elämänoppi-kohtaus: Seuraavassa kohtauksessa päähenkilömme tapaa opettajansa, eräänlaisen shamaanin, joka alkaa kertoa valomaalauksen avulla elämästä. Kohtauksessa käytetyt Cyr-vanne ja hulavanteet kuvastavat elämän kiertokulkua ja sen äärettömyyttä sekä moninaisuutta. Siinä nainen ja mies kohtaavat keskenään elämän pyörteiden keskellä, tutustuvat, ehkä eroavat. Kohtauksen lopussa välineet leviävät ympäri lavaa, ajatuksena kuvastamaan elämän katoavaisuutta. Kun vanha elämä katoaa, se antaa tilaa uudelle.

Kuolema ja syntymä -kohtaus: Kohtaus alkaa siitä, että päähenkilö kannetaan sisälle kiinalaisen tolpan päällä. Päähenkilö on menettänyt elämänilonsa. Kohtaus kuvastaa vahvasti myös kuolemaa.esityksen valotaiteilija on shamaani, joka antaa elämänvoimaa ja energiaa uv-jääpaloilla. Tämä kohtaus kehittyy elämän ilotteluksi: jääpalatanssiksi, jossa kaikki pelot unohtuvat. Kiinalainen tolppa kuvaa vahvaa elämää, maskuliinisuutta ja pelottomuutta.

UV-jääpalatanssin huikea idea tuli Juusolta. Aluksi Juuso suunnitteli siitä sooloa, mutta pian se muotoutui ryhmänumeroksi. Päädyimme tekemään improvisaatiopätkän, jossa oli tietyt tavoitteet joiden avulla, saimme kohtauksen etenemään alusta loppuun. Tämä nerokas ajatus toimi näin: laitetaan uv- hohtavaa maalia jääpalamuotteihin ja lisätään hiukan vettä. Annetaan näiden jäätyä rauhassa pakastimessa. Kun näitä jääpaloja käytetään ne alkavat sulaa ja niitä on helppo manipuloida kehon eri kohtia pitkin. Ongelmaksi tässä muodostui se, että miten palat saadaan pidettyä jäässä kohtauksen alkuun asti ilman, että meidän pitää raahata pakastinta lavalle. Ratkaisimme asian lasikulholla, jossa oli kylmäpakkauksia, ja tämä riitti hyvin tähän tarkoitukseen. Uv-jääpala -tanssi alkoi tolpan kantamisella lavalle, Juuson maatesa tolpan päällä. Vaikka kohtauksessa oli kuoleman tuntua, niin enemmän siinä oltiin siellä mielen pohjalla. Minulla on ainakin niitä hetkiä, kun tuntuu että elämä murenee käsiin, eikä jaksakaan tehdä mitään. Tässä oli ehkä kyse siitä. Juuso jää makaamaan lavan etuosaan ja kun tolppa on pystytetty muut kohtauksessa mukana olevat istuvat vanteiden sisällä. Olli, joka maalaa valomaalauksia, tuo jää palat ensimmäiseksi Juusolle, joka niiden avulla herää tavallaan eloon. Uv-jääpalat kuvastavat elämän energiaa, jolla palautetaan elämänvoima ja -halu. Olli tuo jääpalat kaikille ja loppuen lopuksi kohtaus äityy kontakti-improvisaatioksi. Tämä on elämänvoiman palauttamisen riitti, joksi sitä voisi kutsua. Kohtaus loppuu siihen, että Juuso jää yksin tanssimaan ja leijona saapuu lavalle ja alkaa viimeinen kohtaaminen.

Viimeinen kohtaaminen- kohtaus: Tarinamme päähenkilö ei ole vielä kohdannut suurinta pelkoa itsessään. Leijona saapuu paikalle. Leijona kuvaa kohtauksessa päähenkilön omia sisäisiä ristiriitoja ja tunteita. Alkaa varovainen tunnustelu, tutustuminen ja tutkiskelu, joka äityy hurjaksi leikiksi, jossa mennään ehkä aavistuksen liian pitkälle. Nyt päähenkilömme onkin jo kasvanut ja vahvistunut, mutta vaikka tuntee jo itsensä, voi silti joutua kohtaamaan ikäviä asioita. Tolppa on hyvä piilopaikka kiivetä, se on kuin vakaa ja vahva tammipuu. Voi mennä omien vahvuksiensa taakse piiloon. Lopussa päähenkilö kohtaa itsensä. Toki elämä ei kulje aina tietyllä kaavalla. Teoksella pyrimme kuvastamaan omia heikkouksiamme, pelkojen kohtaamista ja maailman ja itsetutkiskelun tärkeyttä. Kukin voi itse tulkita symboliset viestimme haluamallaan tavalla. Kaunein hetki teoksessa on, kun leijona ottaa päähenkilön syleilyynsä.

3 LYHYT KATSAUS SYMBOLIEN HISTORIAAN

Symboli on läheistä sukua merkin kanssa, joskus nämä sekoitetaan keskenään. Kuitenkin symbolilla on yleensä jokin syvempi merkitys. Merkki on lähinnä yksittäinen asia, kuten esimerkiksi liikennemerkki. Symboleilla on aina ollut tärkeä merkitys ihmisten historiassa ja kommunikoinnissa, symboleilla on voitu kuvastaa suurempia merkityksiä. Asioilla on ollut erityisiä merkityksiä, kuten puu edustaa elämää ja kasvua. (Bruce-Mitford 1997, 6-8). Omassa taiteellisessa opinnäytetyössäni kiinalainen tolppa edusti symbolisesti elämän puuta. Tolpan päällä kannettiin teoksen päähenkilö ensin sisälle elottomana ja tämän jälkeen tolppa nostettiin pystyyn. Kohtauksella pyrittiin luomaan kuvaa päähenkilön elämänenergian löytämisestä. Samassa kohtauksessa käytetyillä jääpaloilla pyrittiin myös kuvastamaan elämän energiaa. Näin tolppalle luotiin merkitys puuta kuvastavana vahvana elämää symboloivana elementtinä. Sen merkitys kasvoi viimeisessä kohtauksessa, jossa tolppa edustaa turvapaikkaa.

Korostaisin, että symboleilla on aina ollut monia eri tarkoituksia ja niiden käyttäminen teoksessa yhteisenä kielenä, jota katsoja voi pyrkiä tulkitsemaan, on hankalaa. Yksittäinen symboli voi merkitä katsojalle niin monia eri asioita. Huomattavaa on se, että vaikka monet asiat tunnistetaan symboleina eri kulttuureissa, yksittäisenä elementtinä kuvalla voi olla monia eri tarkoituksia ajan ja paikan mukaan. Yleisesti symboleita on käytetty uskonnoissa kuvastamaan kuolemaa ja elämää. (Bruce-Mitford 1997, 6-8).

3.1 Symbolit Euroopassa

Eurooppalaiset symbolit ovat kehittyneet sekä vanhoista kreikkalaisista mytologioista ja jumalista, että kristinuskon kehittyessä. Monet nykypäivän länsimaiset symbolit ovat saaneet alkunsa uskonnoista ja erityisesti kristinuskosta, kirkkojen seiniltä veistoksina ja maalauksina. (Väisänen 2015, 6-11). Euroopassa symbolit ovat esiintyneet eniten maalaustaiteessa. Huomattavaa on, että yhtä taiteen ajanjaksoa tai tyyliuuntausta kutsuttiinkin symbolismiksi. Tämä tyyliuuntaus alkoi 1800-luvun alkupuolella Etelä-Ranskassa ja Belgiassa. Sitä esiintyi pääasiassa runoudessa ja kuvataiteissa. Tyyliuuntaus levisi ympäri Eurooppaa. Suomessa yksi symbolismia edustava taiteilija oli Hugo Simberg. viitattu 14.3 (<https://fi.wikipedia.org/wiki/Symbolismi>).

Uskon, että jokaisen on hyvä tuntea alueensa kulttuurihistoriaa ja sen ympärille kehittynyttä taidetta ja taiteen kertomia tarinoita sekä symboleja. Ehkä suurimpia aikamme symbolisia paikkoja ovat temppelikirkot ja muut rakennetut pyhätöt. Ihmiskunnan historiassa symboleja on käytetty todella monipuolisesti taiteessa ja arkkitehtuurissa. (Miranda Bruce-Mitford 1997, 6-8). Mitä enemmän tutkin aihetta missä ja miten symboleja on käytetty eri yhteyksissä, sitä selkeämmin huomaan, että se on laaja. Uskonnollisissa, maaluksissa on paljon symbolisia merkityksiä. Toteutin Leijonamieli- teoksessa erilaisia kuvataiteen symboleja valomaalauksen keinoin.

Tanssissa ja liikkeessä kehon käyttäminen symbolisessa merkityksessä ei ole uusi. Sitä on tehty jo vuosituhansien ajan eri kulttuureissa mm. rituaalitansseina, joissa liikkeen on usein toivottu tuovan onnea. Tanssia ja liikettä on kuitenkin vaikea tulkita, ja usein kaikella liikkeellä ei ole suoranaista symbolista merkitystä, vaan symboliset merkitykset kehittyvät katsojan sekä tanssijan mielikuvituksessa. Kuitenkin sosiaalisissa paritansseissa on monesti käytetty todella selkeitä symbolisia merkityksiä, kuten seksuaalisuuden ja jopa suoranaisten lihallisen intohimon esittäminen liikkeessä. Paritansseissa kuitenkin kyse ei aina ole tästä, vaan siinä voi olla myös jonkinäköisten valtasuhteiden kuvaamista, kuten miehen ja naisen eriarvoisuus. Kun tanssissa korostetaan symbolisia merkityksiä, siinä on nähtävissä täysin oma kielensä, jolla on oma kielioppinsa. Toki tanssi ei ole pelkästään tarkasteltavissa symbolisten merkitysten kautta. (Hoppu 1999, 38-41).

4 LEIJONAMIELI-TEOKSEN ELEMENTIT

Seuraavaksi avaan isoimpia elementtejä, joita pidän tarinan kuljettamisen kannalta tärkeimpinä. Näitä elementtejä olivat sirkusvälineet (trampoliini, Cyr-rengas, vanteet, kiinalainen tolppa, UV-jääpalat), valomaalaus ja Leijonatanssi. Näistä mainituista elementeistä omalla vastuualueellani olivat erityisesti Cyr-rengas, vanteet, valomaalaus ja Leijonatanssi.

4.1 Cyr-rengas

Toinen sirkustekninen pääajini sirkuskoulutuksessa oli Cyr-rengas. Cyr on iso metallinen vanne, joka on PVC-kumilla päällystetty, ja jonka avulla pyöritään akrobaattisesti. Cyr-

rengas on saanut nimensä Daniel Cyristä, joka keksi sen sirkusvälineeksi 1900-luvun lopulla. Ympyrä itsessään symboloi monia asioita ja sen muotoa on maailman taidehistoriassa paljon käytetty. Ensimmäinen asia, joka tulee mieleeni, on Da Vincin mies, paremmin tunnettuna Vitruviuksen mies. Siinä on mies piirrettynä kehän ja neliön sisälle. Tämä jo symboliseksi teokseksi muodostunut piirustus antaa niin vahvan mielleyhtymän, että yksi Cyr-tekniikkakin on nimetty Davinciksi. viitattu 22.5 (Wendelius 2015, 7-8).

Ympyrällä on monia merkityksiä, ympyrän muoto on päättymätön. Se on yksi vanhimpia symbolisesti käytettyjä merkkejä. Sitä on muun muassa käytetty astrologiassa symboloimassa äärettömyyttä. Ympyrän merkitys symbolina voi olla lähtöisin Ouroboros-symbolista, jossa lohikäärme nielee omaa häntäänsä. Tämä muodostaa ympyrän ja sen uskotaan tarkoittavan ikuista kiertokulkua, lopusta seuraa aina uusi alkua. Se kuvastaa elämän sykliä, joka kuvastaa syntymää ja kuolemaa, eroamista ja yhdistymistä (Biederman vuosiluku?178). Yksi monille tuttu merkitys ympyrällä on, kun ihmiset luovat siteen keskenään, käytetään sormusta sitä osoittamaan: vannotaan valat, ollaan yhdessä elämän loppuun asti.

4.2 Kiinalainen tolppa

Kuten jo aikaisemmin kirjoitin, kiinalainen tolppa on suora, se on ympyrän vastakohta. Minusta oli kiehtova ajatus nähdä tolppa ja cyr-rengas yhdessä lavalla. Molemmat edustavat vahvoja yksinkertaisia muotoja. Tolppa on elementtinä maskuliininen, suora muoto kuten vaikka valtikka on vahvasti vallan ja maskuliinisuuden symboli. Tätäkin merkitystä enemmän, meidän teoksessamme se oli kuin tammipuu, vahva ja vakaa, minne esityksen päähenkilön oli hyvä kiivetä piiloon pahaa maailmaa, tässä tapauksessa leijonaa. Käytimme tolppaa myös päähenkilön kantamiseen, se oli eräänlainen ruumiinsaatto. Pystyimme tolpan kuin muistomeriksi tai ehkä pikemminkin istutimme sen kuin puun, joka toisi turvaa ja vakautta.

4.3 Valomaalaus

Teimme teokseen myös valomaalauksen. Se koostui kahdesta isosta sermistä, joihin oli maalattu galaksimainen kuva spraymaaleilla. Sen päälle olimme laittaneet

fosforilakanjoka hohtaa pimeässä, kun se on ollut valon kanssa tekemisissä. Käytimme todella valovoimaista taskulamppua ja teimme pahvista siluetteja, joita valotaiteilija käytti symbolien maalaamisessa. Piirsimme myös Cyr-kohtauksen alussa minun ja Cyr-renkaan ääriviivat sermiin. Maalaustaiteessa on käytetty symbolisia merkityksiä alkuajoista lähtien: jo luolamaalauksissa on ollut vahvasti esillä eläinhahmoja ja arkisia tapahtumia kuvattuina, ja niihin kuviin on voinut liittyä symbolisia merkityksiä. Valomaalauksella halusimme vahvistaa symbolisten elementtien merkitystä ja tuoda siihen visuaalista kauneutta. Valomaalaus vahvisti yksittäisten symbolien yhdistämistä kertovaksi tarinaksi. Valomaalauksen kulku alkoi Cyr-renkaan ja ihmisen ääriviivojen maalaamisella valolla. Sillä pyrittiin tuomaan näyttävyttä ja mystisyyttä Cyr-kohtauksen alkuun ja vahvistamaan Cyr-renkaan merkitystä muutenkin kuin vain sirkusvälineenä. Kohtaus jatkui Cyrrengas- soolonumerolla ja siitä vanteiden ja Cyr-renkaan yhteiseksi osioksi. Valomaalaus eteni ympyröistä Lootus-kukkaan, mikä on aasialaisessa taiteessa vanhimpia symboleita. Se on puhtauden ja luomisen symboli. Se edustaa myös jumaluutta. Sillä voidaan tarkoittaa aurinkoa ja elämän kiertokulkua. (Bruce-Mitford 1997, 52).

Lootuskukan jälkeen valomaalaukseen kehittyi silmä. Silmän symbolinen merkitys kuvaa buddhalaisuudessa viisautta. Monissa muissa kulttuureissa uskotaan pahaan silmään, joka juontaa juurensa uskomuksesta, että katse voi aiheuttaa sairauksia. Silmää pidetään myös sielun peilinä. (Bruce-Mitford 1997, 72)

Yhdistämällä nämä symbolit, jotka tarkoittavat tietoutta ja elämän kiertokulkua, pyrimme luomaan vaikutelman siitä, miten päähenkilömme saa tietoa eräänlaiselta opettajalta, shamaanilta joka kertoo elämästä symbolien avulla.

Pääkallo piirtyi seuraavaksi valomaalauksena sermiin. Kallo muistuttaa meitä kuolevaisuudesta ja maallisten saavutusten turhuudesta (Tresidder 2003, 38) Luuranko merkitsee kuolemaa, viikatetta kantava luuranko hakee kuolevan ihmisen tuonelaan. Luurankoa voi ajatella myös tukipilarina, joka pitää ihmisen kehon kasassa, kuin talon perusta ja tukirakenteet. Niin kuin jo aikaisemmin on tullut ilmi, asiat eri yhteyksissä tarkoittavat eri asioita. Tässä meidän teoksessamme luuranko tarkoitti myös rakennetta, jotain perustaa mille voi elämänsä rakentaa. Me kaikki tarvitsemme sitä. Tämän jälkeen pääkallon tilalle tuli kissan pää. Kissa häätää rotat tunkiolle. Kissassa on myös jotain mystistä, yössä kulkevaan välinpitämättömään olentoon liittyy paljon uskomuksia. (Bruce-Mitford 1997, 9). Meille se merkitsi sitä viimeistä käsittelemätöntä asiaa, mikä loppuen lopuksi avaa viimeisimmätkin mielen lukot, jos sen vain uskaltaa kohdata.

5 LEIJONA- JA VANNETANSSIN MERKITYKSET

Leijonatanssi on perinteinen kiinalainen tanssi, joka on kehittynyt vuosisatoja sitten buddhalaisissa tempeleissä. Tyynen valtameren toisella rannalla Amerikan alkuperäiskansoilla on useita perinnetansseja, joista intiaaniheimot ovat 1930-luvulla kehittäneet vannetanssin yhdistämällä perinteiseen tanssiin vanteet.

5.1 Leijonatanssi

Leijonatanssi on syntynyt tempeleissä kehittämään munkkien ja taistelijoiden fyysisiä ja henkisiä taitoja. Monet liikkeet perustuvat kung fu -liikkeisiin ja asentoihin. Leijonatanssi on eräänlainen voimaannuttava tanssi, joka ilmaisee taistelijan sisäistä henkeä.

Vuonna 1644 Mantšurialaistat valtasivat Kiinan, tuhosivat temppelit ja tappoivat taistelulajien harrastajat. Tästä selvinneet eivät voineet enää toteuttaa buddhalaisuuttaan, mutta he perustivat taistelukouluja joka puolelle Kiinaa. Ravintolat ja kauppiat halusivat leijonien kung fu -koulujen toimintaa, eräänlaisina koulujen maskotteina. Leijonatanssissa käytetään muusikoita, jotka seuraavat soitollaan leijonan liikeitä ja rytmiä. Soittimina käytetään rumpua, gongia tai symbaaleja. Musiikki, eli soittajat seuraavat leijonaa. Leijonatanssia nähdään paljon kiinalaisen uudenvuoden aikaan tuomassa onnea tulevalle uudelle vuodelle, mutta sitä käytetään edelleen paljon myös häissä ja muissa tärkeissä tilaisuuksissa tuomassa siunausta liitolle tai vaikka firman perustamiselle. (henkilökohtainen tiedonanto Sun Xiaowei, 05,01,2018).

Leijonatanssin synnystä kerrotaan seuraavaa legendaa: Kiinalaisen uudenvuoden aikaan Kaakkois-Aasian bambumetsiköissä tuulee kovaa, jolloin bambujen katkeillessa ne luovat hienoa luonnon musiikkia. Metsissä olevat työläiset näkevät, kun kokonaiset leijonaperheet tanssivat tämän luonnon musiikin tahtiin. He ihmettelevät asiaa, mutta pian heitä kohtaa hyvä onni ja sana alkoi levitä, että tämän ilmiön nähneet kohtasivat elämässään suurta onnea. Vuosi vuodelta yhä useammat ihmiset halusivat nähdä tämän kiehtovan tanssin, mutta vain harvoja onnisti. Houkutellakseen leijonia luokseen monet alkoivat soittamaan rytmiä lyömällä bambuja yhteen. Harvat näkivät näitä leijonia, koska niitä oli niin vähän. Shaolin-tempeleiden munkit päättivät auttaa ihmisiä alkamalla matkia tätä leijonatanssia tekemällä paperimassasta leijona-asuja, ja tämä tuntui toimivan yhtä hyvänä onnea tuovana tanssina, kuin oikeidenkin leijonien tanssi. Kung-fu liikkeiden tullessa mukaan tanssiin alkoi kehittyä kaksi erilaista tyyliä: pohjoinen

leijonatanssi, jossa pyritään imitoimaan leijonan pehmeää liikehdintää ja eteläinen, jossa on terävämmät, kung fu –liikkeisiin perustuvat liikkeet

Minä olen itse harrastanut kung fu:ta ja sitä myöten päätynyt mukaan leijonatanssi -ryhmään. Tämä onkin minun suuria intohimojani ja suuresti vaikuttanut siihen, että olen hakeutunut sirkusalalle. Halusin tuoda tämän hienon tanssin osaksi sirkusta ja tällä tavalla kunnioittaa sen vahvoja perinteitä. Aloin miettiä miten toisin leijonan esitykseen ja yhdessä Juuso Saarisen kanssa mietimme keinoa, millä tuomme tämän hienon asun (joka myös hohtaa UV- valossa koska se maalattu uv-maaleilla) mukaan esitykseen. Leijonaan liittyy vahvaa symboliikkaa ja tuli mieleen ajatus taistelijan eräänlaisesta sielusta, jona leijonaa käytetään ja se nousikin päähenkilöä esittäneen Juuson sieluksi ja sisäiseksi voimaksi, johon Juuso tutustuu esityksen edetessä. Se kuvastaa joitain suurimpia pelkoja ja tunteita. Leijonatanssia käytimme teoksessa luomassa jännitettä. Loimme mystisen hahmon siitä ja pyrimme etsimään erilaisia tuntemuksia leijonalle. Tolppakohtauksessa teimme koreografian leijonan ja päähenkilön välille, joka on kuin hippa-leikki, mikä äityy aggressiiviseksi ja suuret tunteet tulevat pintaan. Tässä kohtauksessa tuli ehkä käsiteltyä myös omaa suhdetta elämään. Asiat ovat milloin leikkiä, milloin vakavia, ja silloin tunteet tulevat pintaan. Pyrimme saamaan leijonaan luonnetta ja ilmeikkyyttä. Sillä, että minä ohjasin kohtauksen, saimme kohtaukseen tarkkailijan, joka pystyi antamaan ohjeita leijonalle ja näin saatiin näitä tuntemuksia esille. Liike on hyvä keino tähän tarkoitukseen. Kevyt askellus on iloisuutta; perääntyminen, tärinä ja matalaksi meno kuvastivat pelkoa. Tästä kohtauksesta tulikin minun mielestäni leijonamielen paras.

5.2 Intiaanien vannetanssi

Ympyrä muotona oli kiehtova ja halusin tutustua siihen vielä enemmän. Sen käyttö liikkeessä ja sirkuksessa tuli vanteitten muodossa harjoitteluuni mukaan ja aloinkin tehdä yhteistyössä koulussa toisen sirkuksen opiskelijan kanssa. Aika pian huomasin, että vannenumeron voisi liittää osaksi leijonamieli -teosta. Henna Pötsösen kanssa teimme tämän vanne-cyr -kohtauksen ja hän kertoi minulle tällaisesta intiaanien vanhoista rituaalitanseista kehittyneestä vannetanssista. Suoranaisesti en alkanut jäljitellä tanssia, poimin vain ajatuksen luoda rituaalinen numero, jossa on yhteys hengelliseen maailman ikuisuuteen ja kosmokseen. En kuitenkaan halunnut alkaa alleviivaaman

uskonnollista puolta, vaan käyttää vanteita ja Cyr -rengasta symbolina kuvastamassa maailman kaikkeutta ja elämän kiertokulkua.

Intiaanien kehittämää tanssia varten tehtiin 24-tuumaiset vanteet. Ne ovat perinteisiä vanteita paljon pienempiä. Tanssi kehittyi 1930-luvulla Amerikassa. Nykyään sitä esitetään show-tanssina useissa heimoissa. Siinä on soolotanssija, joka tanssii kymmenen tai jopa useamman vanteen kanssa ja käyttää niitä erilaisten staattisten ja dynaamisten muotojen tekemiseen. Tanssija tavallisesti tekee pieniä askeleita tanssiessaan. Tanssijat liikkuvat joko myötäpäivään tai vastapäivään kosmologiansa ja maailmankatsomuksensa mukaan. Tämä tanssi keskittyy yleensä hyvin nopeisiin liikkeisiin vannetanssijoiden välillä. On kuitenkin eroavaisuuksia, riippuen siitä käyttääkö neljää vannetta jolloin tanssi on nopeampaa, tai kahtakymmentä vannetta, milloin tanssi on taas hitaampaa ja vanteilla tehtävät kuviot monimutkaisempia. Jokaisella tanssijalla on yksilöllinen koreografia. Jotkut tanssijat jäljittelevät eläimiä kuten lintuja, tai jotain arkista tapahtumaa esim. metsästys, kalastus, istutus tai sadonkorjuuta. Vanteilla muodostetaan kuvioita, joiden avulla kerrotaan tarinoita ja näillä kuvioilla on hyvin vahvoja symbolisia merkityksiä. Vanne on symboli, "elämän loputon ympyrä." Se ei ole alku eikä loppu. Monet pohjoisamerikkalaiset heimoryhmät käyttivät vannetta perinteisissä parantamisen rituaaleissa, ja kehän merkitys koettiin parantavana juurin sen päättymättömän muodon takia. Heimon pyhät miehet ja naiset näkivät näkyjä ja ihmisten vaivoja näiden vanteiden kautta. Moderni vannetanssi pienineen vanteineen mahdollisti tanssijoiden kertoa tarinoita siitä, miten kaikki elämä liittyy muutokseen ja siirtymiin. viitattu 12.03.2018 (<https://indiancountrymedianetwork.com/news/history-of-the-modern-hoop-dance/> Dennis W. Zotigh)

Tehdessäni tätä Leijonamieli -esitystä halusin mukaan näitä vanteita ja Cyr-rengasta yhdistelevää sirkusta. Kerroin symbolisesta ajattelustani teoksessa ja Henna kertoi tästä intiaanien kehittämästä vannetanssista, joka sopisi minun teokseeni. Lähdimmekin miettimään, miten voisimme soveltaa tätä teoksessa. Käytimme huomattavasti isompia vanteita, mikä mahdollisti sen yhdistämisen Cyr-renkaaseen. Tämä vaikeutti hieman näiden intiaanien kehittämien tekniikoiden toteuttamista. Emme ottaneetkaan näitä tekniikoita suoraan Leijonamieli -teokseen, vaan kehitimme omia. Yhdistimme siihen myös intialaisen Shiva-jumalan nelikäätisen hahmon, joka on kuoleman jumala ja erityisesti siinä merkityksessä, että kuolema mahdollistaa uuden syntymisen. Näin ollen teoksen symbolinen viesti, intialaisen taiteen estetiikka, tuki esitystä monella tavalla.

Puvustuksessa pienillä viitteillä saimme yhteyden intiaanien perinteisiin, erityisesti vahvoilla kasvomaalauksilla ja Hennan kampaukseen laitetuilla sulilla. Kampauksesta tuli hieno. Se, mitä kaikkea kohtaus loppuen lopuksi kuvasi, jää varmasti hyvin abstraktiksi. Käytimme sirkustekniikoita hyödyksemme ja teos eteni tekniikasta toiseen. Maailmankaikkeuden synty, valon ja elämän synty, tämä Cyr-kohtaus yhdistettynä vanteisiin, oli eräänlainen elämän ymmärtämisen ja sen synnyn ja olemassaolon merkityksen havainnointi. Nämä ovat ihmisille olleet eräänlaisia perustavanlaatuisia kysymyksiä, mitkä toistuvat ajasta toiseen. Meidän tarkoituksemme ei ollut antaa, vaan kuvastaa päähenkilömme elämän ymmärtämisen ja hahmottamisen kehitystä. Vaikka kohtaus antaakin hyvin henkisen ja ehkä jumalallisen kuvan, siinä ei mietitty Jumalan olemassaoloa tai mitä henkisyys on. Näillä symboleilla halusimme kuvastaa vain maailmaa ja syntymää, sekä kuolemaa, näitä perustavanlaatuisia aiheita, jotka ovat vahvasti osa elämää.

6 LOPPUPOHDINTA

Leijonamieli-teoksesta ehkä minulle yksi merkittävimpiä tutkimus kohteita oli, kuinka toin perinteisen kiinalaisen leijonapuvun osaksi nykysirkus teosta. Miten loimme sille, tuntee ja reaktiot lavalla muihin tapahtumiin. Kuitenkin halusin kunnioittaa leijonatanssin perinteitä ja enkä likaa muuttaa sen perinteisiä merkitystä omassa työssäni. Tämän takia oli hyvä perehtyä aiheeseen ennalta ja oli myös loogista tehdä tästä oma kirjallinen oppinäytetyö. Toinen merkittävä aihe oli minun rakas pääalajini Cyr rengas ja sen soveltaminen lavalla löytää syvempi merkitys sille. Ympyrän symbolinen merkitys ja istuttaa se osaksi kokonaisuutta. Leikki vanteiden kanssa, toi siihen kaivattua omaleimaasuutta. Kaikkiaan teokseni haki vaikutteita Aasiasta ja siihen liittyvästä kuvastosta. Vahvana osana taistelu lajit ja siihen liittyvä historia. Kolmantena asiana valomaalaus joka oli ideana huikea ja miten se toi minulle hyvän ystävän Olli Kiviluodon.

Minulle tuli vahva usko siitä, että taiteella on kulttuurissamme vahva rooli ja sen merkitystä ei voi sivuttaa. Se tarjoaa parhaimmillaan suurta nautintoa, mutta kuitenkin kulttuurien ymmärtäminen ja miten ne ovat kehittyneet tähän päivään on osoittanut minulle niiden merkityksen. Miten ne näkyvät ympäristössämme ja käyttäytymisessä. Me voidaan luoda yhteenkuuluvuutta ja vahvistaa itsetuntoamme taiteen avulla. Hieno tapa kertoa tarinoita menneistä joita ei ole välttämättä edes ikinä kirjoitettu ylös.

Mitä asiat merkitsevät meille näky niiden symbolisissa merkityksissä. Miksi olen säästänyt kaikki artisti-bassit festareille. Ne symboloivat minulle muistoja ja sitä että olen ollut mukana jotain isompaa kokonaisuutta. Saanut tuoda oman osaamiseni ja persoonani osaksi yhteisöllistä tekemistä, mikä on tuonut muille muistoja ja kokemuksia. Tansseilla on tuotu symbolisia merkityksiä asioille, on vahvistanut yhteisöjen henkistä puolta ja näin päästy parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Kulttuuri on ympärillämme ja taide on sen ilmentymä, kirsikkana kakun päällä antamassa merkitystä ihmisen lyhyelle elämälle. Tämä on toki vain minun mieli piteeni. Loppu sanoinani seuraavasti: Sirkuksen keinoin voi kuljettaa tarinaa ja erilaisten kulttuurien tutkimisella voi saada lisää merkityksiä erilaisille esittävän taiteen elementeille.

7 LÄHTEET

Bruce-Mitford Miranda 1997 Viestivät merkit paljastavat symbolit Eero OjanenHelsinki media

Hoppu Petri 1999 Symbolien ja sanattomuuden tanssi Vammalan Suomalaisen kirjallisuuden seura Helsinki

Tresidder Jack, 2004, 1001 Symbolia Veli-Pekka Ketola, Karisto Oy Hämeenlinna.

Väisänen Liisa 2015 Mitä symbolit kertovat Kirjapaja, Helsinki

Henkilökohtainen tiedonanto Xiaowei Sun 05.01.2018

Zotigh.W.DennisDennis2007(viitattu12.03.2018<https://indiancountrymedianetwork.com/news/history-of-the-modern-hoop-dance/>)

WendeliusNoora2015(viitattu22.05.2018https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/94347/Wendelius_Noora.pdf?sequence=1&isAllowed=y)